

Ummæli av matiné í Havnar kirkju Leygardagin 5. Juli

Musiskur andi av tí rætta slagnum

Frits Johannesen hugleiðir um konsert, ið pólsku tónleikavinnurnar Anna Sliwa og Gabriella Ballion høvdu í Havnar kirkju Leygardagin 5. Juli. Eisini nemur hann við túrin, ið tónleikavinnurnar fóru saman við fuglfirðingum niðan á Rustakamb á Varmakeldu

Gabriella Ballion, floytu, og Anna Sliwa, orgul, spæla í Havnar kirkju

Fríggjakvöldið 4. juli tóku fólk seg niðan á Altarið – niðan á Rustakamb í Fuglafirði. Altarið er ikki nakað fjall, sum Sosíalúrín mála seg seinast um røðuna, ið hildin varð her uppi. Altarið er ein stórir klettur, ið stendur á Rustakambi og sær út sum eitt altar og er sostatt eitt staðanavn. Her var rómur, tala hildin og fosturlandsangir sungnir.

Millum hesi fólk var ein bygdarvinur, Heri Eysturlið. Hann heilsaði upp á fólk og ungdomin, sum hann hevði havt her norðuri í skúlanum í Fuglafirði. Hann hevur sera góð evni at koma í samband við fólk og minnst tey aftur. Hesi ungu róptu: »Hey, Heri! – Minnist tú, tá ið tú hevði okkum í sang í skúlanum?« – Heri helt, tá vit komu oman aftur: »Ógæmint tey ungu her norðuri eru fyríkomandi og glaðlynt, ja, tað meini eg. Eg, sum havi verið vikur her norðuri fyrí so mongum árm síðani, at tey skulu minnst til mín, ja, ta má eg siga, tað gleðir meg.«

Heri Eysturlið er trúgvur sum trøllið ímóti okkum. Honum til heiðurs og okkum øðrum at gigni, at hann gevur ungdomi okkara hetta skoðsmál í hesi tíð, meðan sotsvørt skýggj leggja seg út yvir bygd okkara, og svertan dálkar ungdomin í orðsins rætta týðningi. Pappírið er tolið.

Heri hevði føðingardag.

Hann var komin norður á konsert og endaði uppi á Rustakambi, væl leiddur av tveimum snøggum ungdomum úr Polen – Onnu Sliwu og Gabriellu Ballion. Anna er útbúgvinn organistur, og Gabriella er útbúgvinn floytuspejari. Útbúvgingina hava tær frá tónleikaháskúlanum í Krakow. Her kendi seg væl í hesum hópi. Glæður ungdomur úr Fuglafirði og ung tónlistarfólk úr Polen. Betri høpi kundi hann ikki vera í, nú hann fylti ár.

Pípuorglið á Borðuni

Tær pólsku skuldu hava konsert í Havnar kirkju dagin eftir. Sum alt passaði væl saman. Heri gisti her norðuri, so »The spirit« var longu komin at fyrireika vegin, sannleikan og lívið og leiða hesar ungu tónleikararnar á ta musikalsku gøtuna út á Reynið, har Havnar kirkja stendur í sinum búna so aldarsskrýdd hvønn tann einasta dag. Frá Altarinum av Rustakambi til Havnar kirkju. Rustakambur og Altarið er bygt í gotiskum stíli – so himmalvent og rúmsátt, meðan Havnar kirkja er eitt sindur barokkkend, so tú sveimaði millum... sum onkur plagdi at siga: Millum kross og hosu. Lat tað vera. Nei, her var tign og andi og óført kæti, spelkin musikalskur andi av tí rætta slagnum.

Heri hevði lykilin til haldidómin. Hann læt upp, tá ið vit komu suður. Mjorkin í fjaldi Havnina, og tokulúðurin á Borðuni hoyrdist í tí fjara. Hann fór ikki at blanda seg upp í orgulspælið hjá Onnu Sliwu, hóast hann var bygdur upp eftir teimum somu málum, sum pípurarn í orglunum í Havnar kirkju. Nei, lat pípuorglið á Borðuni spæla síni lög – mjorkaløg og havgyrdan, koboltbláan havtónleik, og lat orglið í Havnar kirkju spæla síni lög úr tí ótóm-andi tónleikaheimi, ið vit eiga.

Havnar kirkja er fjálg. Hon rúmar so mongu. Her hava havnarfólk sitandi og »njórað« kingoløg og aðrar danskar sálmar. Tyngd av dagligum strevi og av syndabyrdum. Tey eru farin til altars og fingið syndanna fyrígeving og eina troyst til tað dagliga. Vit komu av Altarinum, av Rustakambi, hvar vit høvdu staðið oman fyrí alt og vóru tikin til altars av tí guddóms skaparverki, ið har er. Syndapjokan lögdu vit eftir har uppi og lótu sól og mána fara við okkara syndaspjorr. Nei, men nú vóru vit komin í Havnar kirkju – reinsað av synd.

Hesir ungu tónleikararnir úr Krakow fóru at hita upp til konsertina. Heri Eysturlið hjálpti teimum við registreringunum. Hetta gekst so sera væl. Tað var

dóminum – burtur frá verðsligum gangi og óljóði. Vit skuldu lýða á barokktónleik og eini tvey nýmótans stykki.

Sum skráin sýnir, lögdu tær fyrí við Johan Sebastian Bach (1685-1750). Gabriella spældu floytu. Ljóðið úr floytuni var breitt og fylti nógv. Hon hevði ein sera góðan intensitet í floytuni. Hon var einsamøll við sínari floytu, meðan Anna Sliwa sat og trýsti á sínar orgulpípur við hugmynd av Rustakambi.

Dropaljóðini úr orglunum og floytuni fóru eftir tí langa barokktráðnum, eydnusælt og umgyrt av høgtíðsdámi av altarinum av Rustakambi og altarinum í Havnar kirkju. Droparnir hingu í barokkoptartráðnum, so leingi teir orkaðu, intil teir duttu niður í tann grøna svørin og takkaðu fyrí seg.

Tær fóru aftur í ta gróðrarmiklu jørð – taðaðu tær sevjumiklu røturnar í tínum barokkhuga og stímbraðu tónleikaá hugan líka av Rustakambi út á Reyn.

Eugenius Knapik var á skránni. Sonata fyrí floytu. Har stóð hon, Gabriella, ein veðurbardur steinur av Altarinum. Sonatan er í nýmótans sniði. E. Knapik er hjúnafelegi B. Knapik, sum var lærari hjá Gabriellu. At spæla einsamøll er sum at fara inn á eina róp, har snipst er niðarvið og høgt uppfyrí. Bert ein skeivur tón, so rillar eitt sindur.

Er tað fleiri, ja, so dettur tú av, sum egg av rók. Men gongur tað væl, kanst tú hugsa hvussu ljóðligt tað kann vera. Sum tað klárasta bergmál, sum rungar í bergi, lofti og gjáarmunna.

Hetta ljóð var í floytuni. Tað bar av posmodernismu í anda og framburði, har klassisman bygdi upp undir fraseringsarnar.

At binda saman tað gamla og tað nýggja er ikki hvørs mans føri, men dugnasemi og tøkniligt áráði eiga fyrsta pláss. At so andin er feldur í hugan og tónleikaevnini eru góð, ger tað upp aftur betri. Sonatan kundi tykjast eitt sindur tógvin í stóðum, men sera sjálðsamt,

og ljómgóðskan var framúr. Gabriella kláraði hetta sera væl.

Bach og synirnir

Sum skráin sýnir, vóru tvey stykki av J. S. Bach og eitt av syni hansara, Carl Philip Immanuel Bach. Bach átti 20 børn. Ikki hissiini. Hansara musisku evni rúkku langt. Hann var tvær ferðir giftur. Fleiri av børnum hansara vóru sera musikalsk. Meðan Bach var í Arnstadt, kom hann nógv saman við systkinabarni sínum Magdalenu Bach. Tey gjørdust skotin hvørt í øðrum og giftust, men hon doyði sum heilt ung. Við henni fekk Bach tveir synir, Wilhelm Friedemann Bach og Carl Philip Immanuel Bach. Yndisbarn hansara var tann fyrr nevndi. Hann var organistur í Halle, og hetta dámdí tí gamla Bach sera væl. Hóast hann var sera musikalskur, vantaði honum ta skapandi megina í sáluni. Hann doyði í 1884 í armód og vesaldómi.

C. Ph. Immanuel Bach er tann, sum er mest viðurkendur av Bachsa synum. Hann var cembalistur hjá Fríðriki øðrum. Fríðrikur annar hevði sera stóran áhuga fyrí tónleiki, var floytuspejari og tónasmiður.

Flogið í framförslni hjá hesum báðum ungu tónleikarunum úr Krakow var sum ein hjórt gongustjórna á tónahiminum – so ungar, óspiltar og hugdjarvar.

Ófta er áhugavert at hoyra ng fólk bera tónleikin fram, tí teirra flog er ikki telgt og támt av tíðarinnar tonn. Heldur ikki er spælið av handahógv, men ein leitning eftir lendi – einum tónleikaheimi, sum skal bera teimum uppi gjøgnum eitt heilt lív, tí er so sera týðningarmikið fyrí ungar tónleikarar, sum eru nýklaktir, at tey fáa tann fætta byrðin og ikki skjóta seg burtur frá og glatas tí tøvðum syndakjarri.

Ógæmint sum tær dugdu at tala saman við ljóðførunum. Anna við tí stóra orglunum og Gabriella við floytuni. Tað, sum eg undræðist mest yvir vóru skjóta

Gabriella Ballion, floytu